

Odgovori Vredniku: Profesor Valentin Konšek.

Slovenske novine pridejo vsak teden na svobilo: cena za četertistiško leta 20 kr.; po pošti 1 pol. kr.
Za plačilo se tuči ostanila razglasje.

Tečaj 11.

V Celji 13. Vintolka 1910.

Leta 11.

Iz Celja.

Danes se je deputacija iz Celja na Dunaj poslala trim gospoda ministra notranjih opravil prositi, da bi tudi krošna vlada za splošno štajersko svoj sedel v Celji imela. Ta deputacija je namreč seboj tudi prošnje, katera je v ta namena od mnogih prebivalcev Celjskega in tudi Marburgskega kroga podpisana. Tudi mi iz serca želimo, da bi krošna vlada za Slovence v Celji svoj sedel imela, ker dobro spoznamo, da bi se v Celji slovenski narod nar bolj zagovarjal. Tudi je sam gospod minister v svojem nasvetovanju naredil. Pa to se bojimo če bodo naša prošnja validevna, da bodezo tednj deželne sodništvo zgradili, ktere je za sedaj v Celji zamenjano. Zakaj pomisliti se mora, da je Celje le majhno mesto, in da se bodo le težko toljko stannil dobilo, kdajkor bi jih vsi vladniški krošne vlade in deželnega sodništva potrebovali; na drug stran se mesto Marburg, po velikosti druge na štajerskima, tud se mora tako usraj dajti, da bi nobeno vltise vlade ne imela. Stankla v Celji so le drage; in če se jih mnogo vladj mnogo za novo vada, vendar tober kup ne morajo biti, ker je vladj vse drage, delavci in priprav. Tudi se je že v štajerskih bezle, da pride odlicik redarstva vlade v Celje.

Prav veselilo nas bo, če bode deputacija svoj namena po celji opravila v prid vseh Slovencev in našega prijaznega mesta.

Razprava učiteljskega zborna na
sklepih poleg Marburga.

Na 6. dan veličnega seranja sam se an sklepih skole v četverci učiteljski zborna. Sklepi sam je zbornikov naključno monje, kakor drage kralj, ker se tudi k nam sam naključno vltise, dokler „mojo boje poleg vse v štencija in krošnja zastran učiteljskega predstavnika se le skoz in skoz pri starem plovem kopiti. Naj pre pomaga,

na daljše zbere čas ino moreo trudi, ones besedovati ino se prepriati, ino naključni zborna nasveto delati, vajj se pre toltico učene opravili, da bi se nam le jedna slovenska knjižica, postavimo za branje, sredica učitelja ali bar dovolila, skoravno nam samородci slovenske knige za učence za vsak krajov poporočno.“ Teme bode kakor mo drage, to pak je vendar gola raznica, ino se proučevanje tako imenitne naprave, kakor so učence, ne sme na vse preraganje gediti, ino da to ni vnetost na dobro rde, da se ob prvem napoji odlicik. — Morda vltiti, tek naših učiteljskih razgovorov ne bode dati, ker sam se jih je konci skopje tak odlicik oblic nadejli. Ali ker vladni knjižice o tej stvari: o zborni, ne ni vlti, predtisto vlada, ino ker so od vlade sam v korošni skazani učiteljski zborni po slovenskim skopje le malo kaj čistini, se namo oblicerjavati bora to le trubo bode v postolje pregovoril. Na čeli tega pisana naključje staj moja tverdan misel, da nam vlada vltiti skopi ino čeli podati povosno ino delna protistano osnove učitev, te ni je po njem, vltitu s svojimi nasveti v zborni skopje podpirat ino svoje potrebe ino toltico povosno ino derzo razkrivljano. Slovenski zborni ni: „Qui tacet, consentire videtur, licet nullo pacto se lo torca — ino ropce — vlti povos, ino bi varno ne vlti, ino za se vlti vlti. Ker je jegov popretek, bode vltiti navolje njegove naključnosti vlti ino del, kdajkor potrebuje. Take vam jam povos: Povos — licet — klijanje ino učitev. Luk. 11. —

Pogovori ino sklepi gora izmenovanega zborna se pek te ti bili:

1. Naj li je krivo, da je klijanje vlti ino toltico vnetarstvo?

„Zbor sam ino svoje vlti ino se razodener.“

2.) Ker naše Slovence, delavci ino morevna povosno, narodni zborni ino vltitane povosno potrebuje ino bora in omike vlti ino čeli vlti ino izobretani stannil se more jedni, ino vlti vltitane sredici ino bora ino vlti ino, da oblicerjavati ino delna

In taja, kjer v marje skale mali, našene smole:
 „Tu sihi! na izano imate v plezanju ko jaz spoh;
 „Čast si, Mak Lir nesili! na veke mesi vkrat,
 „Glej, kak' nad tebo Murdoh se bo zdaj maševal.“

Zdaj vladno strašni dete — vse grona spreleti —
 Ne bliha kraje skale, svoj dar v znak derži,
 In — — tu zavpije oči: O, Murdoh, Murdoh, stoj!
 Naj ti otrok se smili, edin, otrok je moj!“

„Naj hočem poravnati, kar sin zakrivil se,
 „Bog vč, de stritev moje prav z serca kal mi je;
 „Če mene se ne vemili, vtraka vsmil se sji,
 „O daj prečelga sinka, o daj mi ga nazaj!“

„N'pogojem“ prvi Murdoh „ga stina nazaj dobiš,
 „Ka, kar od tebe tujam, na tanko tud' storiš;
 „Drugič zletelo dete v trenutju v marje bo —
 „In zdaj mi brez zamude odgover daj na to.“

Mak Lir za to zavpije: „Kar zapoveš, storim,
 „Ne le praljuo dete od te nazaj dobiš.“
 Glas strašni maševavca razlega se pod brlo:
 Izscici se, svoj trinog! in terpi moko šib.“

Mak Lir v naročje žene obupa medli,
 Z ljubezni do otroka — se šibati pusi, —
 V maševanja šepina serca občiti Murdoh mlad;
 Nad povračilam hrusi se maševanja jad. —

Teko kervave srago čez herbet zas nazdol,
 Kriči z visine Murdoh: „Moje udrite bolj!“
 In garji šiba kvišga, udriha garji vsak,
 Mak Lir, stepen in razjan, človeku ni enak.

Pa tolja' krivi preliti opade ga slabost;
 Na skalo se opira — mučenja je zadost.
 Ječi, do itog; se vsmili: „Nazaj mi dete zroč“,
 „Petina k pogej siza s polni, vtolžen pojdi proč.“

„Obdva osramotena, Mak Lir! sva, ti in jaz,
 „Kdo bolj, Mak Lir! ali Murdoh? v te naj prevodi čas;
 „V topit streka, sebe, je osramčel svoj namen,
 „Osramoten vsorjeca, ti živi osramoten.“

In stin hosedam Murdoh na skale kraj hiti,
 N'povzdigaženim rohami fantička v znak derži,
 In — — o garje ti Murdoh! — Bog te obrar' streži!
 Val strašni v merja hrucen pokopje nju globiži.

Presune vbrgo mater obupa ojeti meč,
 Gledajna v tja gleda, se zgrudi — ni je voči! —
 Vznak Lira klogovanja valov se moča šum
 Muznaha, stenci otroka pripravi ga ob um. —

V kraj te prestrašne skale na lov gre leve nerad,
 Čolnar se je ogiba, toške je tu veslat;
 Od Skotov pa ta kamen, bo še danšnji dan
 Po strašni zgođi' kamen Murdoha imenvan.

Trčeno v volina serpani 1849.

Konrad Tomšič.

Horvaška in serbska dečola.

Vindar Bozanje je naznanil austr. ministerva, de bozniski pantarji menijo orožje iz Horvaškega dobivajo. Banško svetovavstvo je potem sprejelo iz Dunaja ukaz, tega se prepričati, in ako bi resnično bilo, oestro četi, de za čns postanja v Bozani se orožje čer mejo tje ne pošlje.

Šta je vse uradnike troječelniga kraljestva slešne pri narodni strah oprositi.

Oddelek banškiga svetovavstva na izvni poduk je predložil, de naj bi se občino

hrastno družbo v Zagrebu: Muzsma, ... Čitana in kmetijsko društvo v edin domorodni zbor zedinile, kir to bi bilo se občini prid posebna podpora. (Slov.)

IZ DOGA.

Posvetovnavjo vojkevođev na Dunaju s cesarjem vnašram novih narečb pri c. k. armadi se je pričelo. Armada boče razdeljena v 14 velikih tram, konjiti in pešci v posebao oddelke; en polk artilerije se bo novi napravil, de jla bo 6, in vozašivo se bo artilerij prišajno. — Na Češko pride armada 50,000 moč pod vođevstvom nadvojvođa Albrekita. — 21 bataljonov pride v Vornaberg pod vođjam knez Schwarzenberg. — Tudi blizo Pnja se boče armada zbrala, k kateri je 18 bataljonov gmašarjev to ošlečeni.

Nj. Veliknstvo se vsteržili novo pošno postavo, po kateri se bo vsake pisme oprositi (frankirati) moglo, in boče s takim štem-peljann znannavnno: plača za desno bo od pota do 16 mil 3 kr., čez 16 mil 3 kr. za 1 lot; plača od družik reči za vođaje bo stalno 40 kr., in zraven do 50 mil od vsake peme 1 kr., od 100 mil naprej, za vsake 20to 1 kr. od fanta ali od 100 gold. vrednosti. (Slov.)

Muršič Radceky in Cesar.

Slovenija piše:

Angloški časopis „Times“ pripove od shoda Cesarja Frane Jožefa s Rindečkim sledečo: Cesar se je častiljivim vojske serčno zahvalil, in ga za prihodni svet in pomoč prosil. — Junški starešik je odgovoril, de je mož nekdanjosti, in ne prav vgođin za potrebe sedajnosti in prihodnosti, ali kakor vselej je vana svojima vladarju, in misli, de ma sme moča priporočiti, Mefima vselej vse skupati zamore. — Od hana Jelačica je tako živo govoril, — in razni hani je vsobo stopil, in po svojih bogi vplj svoje velikodušno misli rmedevni jeli. In gorčnostjo govori od ustavne slabode, in s močko zgovornostjo slušni Cesarja čeršje gniti za resnico, de pravo oroč za Avstrijo ni, ako se cesarske obljube popolnoma ne upolnejo. Vsi pričjoči so bili po temu govoru prepričani. Cesar je nato heneo govoriti, ki so dovolj dokazale, kako se se ma sveti teh moč vtianili.

Regijol pe svika.

Na celim sveti, kar ga je dešični ministar, živi krog 537 milijonov ljudi, med se pa rada in jostika, in po vdi ledja, in dno takti: 1) romanskiga roda in jostika jla je krog 60 milijonov,

med temi je Francosov 40	"
lahov 20	"
španjolev 17	"
portugisov 17	"
Vitkov — se ne va.	"

- 2) slovenskega reda in jezika jih je krog 70 milj,
- 3) nemškega " " " " " " " " 51 "
- 4) angleškega " " " " " " " " 26 "
- 5) škandinskega " " " " " " " " 6 "
- 6) madžarskega " " " " " " " " 5 "
- 7) gerškega, judovskega in tatarskega 9 "

Med temi 237 milijonov jih je 123 milijonov katolijske vere, 62 milijonov in pol gerške, 20 milijonov protestantov, (luterške), 3 milijone in pol judovske, 4 milijone muhamedanske (turške).

Na Prusovskem je 9,800,000 protestantov, 6,200,000 katolikov, 210,000 judov. Na Angliškem je 20,000,000 protestantov, 7,300,000, katolikov, — judov. Na Francoskem je 1,300,000 protestantov, 24,000,000 katolikov, 10,000 judov. V Estražu je 3,200,000 protestantov, 32,200,000 katolikov, 700,000 judov. Na Rusovskem je 1,930,000 prot. 6,000,000 kat. 1,800,000 jud. in 39,450,000 gerških katolikov in 200,000 muhamedancev.

V našim cesarstvu je med zgorej imenovanih 32 milijoni katolijske vere, 6 milijonov in pol gerških katolijske vere in 46,000 unitarjev. (Novice.)

Donjavna dolomica in Celja do Lubiana.

(Celje in konec sledi.)

Savska dolina, od zidnega mosta naprej, je ozka in malo rodovitna; le malo je najdeš obdelano zemljo, ki ob gorah posvečenih piči živci deli; malo slovenskih naselb vjedat in od zidnega mosta do Zavrca, v 2 1/2 milj dolgi dolini, je le celina vas (Jandrljev), na desnem bregu Save. Dolina o potokih, ki se takaj v Savo stekajo, namreč: Vrnalci, Trifol in Medji so rodovitnejša, in narava takaj, ko v odškodovanje poljskih pridlovk drag zaklad podeluje, bogate premoške žite (Kohleminen), ki bodo, za gotovo se nadajamo, doželi še velike blaginjavne donosne. —

Tenavaja št., kakor do les je dolina od Zavrca do Save. Takaj je cesta prava za prav v skale vdolcina, med kterimi se Sava penoči vali, in pred malo mesci še je takaj neustrudljivi delavci komaj varno stopati zasneli, kjer zdaj Mapoa po široki stezi gajačo preverši.

Od les pa se odpre dolina v neskončni lepoti. Mesto komaj 30 — 40 seljavov široko, tenko gužde se nam skoraj 1/2 milje široka ravnina nsprot smelja, in an majhno hrbičko zagledamo prijazni Ponoviški grad.

Tako desopamo do mesta, kjer se na vrhuncu hlanca lopa grafina Pogank ana prizide, in kjer se je miter v rako zloščed predarje s tunelom morale prekopati.

Preleteli smo Savo na četrno postavljeno mesto; in udaj se dolina spet zmanj. Ljubeč je divja in neredovna, malokje vglodna vale ali majhna vas poleg reke, kakor Kost. Krasica, Vernek in Krasniške poljane.

Do Luce se dolina razprostruje gore tovarno kroga medej ostanejo, bogate vasi, travniški in poljski oke razvnelajo in ga občudvajo za divji znatnej sternačjsoga jezega brega.

Tri četeri o toč, pri Celjske, se ljubljence v Savo stekla. In udaj se v celjsko, in rodovitna, z mnogo vnaši preprostan, dobro obdelana do ljubljanske obore, dva kmeti in daljnega zapisa veličnate lega goru, in med njimi mogočji Trifol v vlneni svitlobi oko dopovednega poponina valje. (slav.)

In Celje.

Ti točen so bodo v Celji šole učitel. Kakor so že zdaj vidi, bodo letos mnogi šolske učencev od imenjske lesa. Tudi se na šola so bodo letos v Celji začela, kakor se je bilo že pred tremi tedni na mnoge dala, ali kakor se sili se je le malo soumoševce česni vzprijeti dala. Ni nam ravno ljubo, da se šolske učencev posamnjajo, pa vendar smo to točaji, da bodo učitelj s temi učeni, kiore imajo, bolj vsakor in zmoglj, zakaj preveliko šolske učencev je vedeti le napotek aka.

Tudi za slovenski jezik so bodo letos bolj skrbelo kakor vlni, ker sta se tega aka dva učitelja postopila, — namre v spodnji stiri šolah bodo gospod France Mikus, mestni kaplan in asistent rajcega gospoda Jožefa Sularja; v obeh višji šolah bodo pa gospod Valentin Konec vsak točen dve ure slovenski jezik učil. — Obredna staševosena čelre znan — V sodni šoli se bodo za učencega učitelja postavil gospod Jožef Pipan, pravoslovce in sin gospoda Profesora Tomaza Pipana, staršašesta Celjskega svannega. Prav vstručeno mora Celjancu št., da se gospoda Jožefa Pipana za učitelja dožili; on je vanogotverstina znanstva, posebno pa v gerškim u pisnastvu tako izurjen, da mu jih je malo jednaki. Tudi je gospod Jožef Pipan rojen Slovenec, in mi se nadajamo da se bodo tudi svojega matorinskega jezika ločil s tako neustrudljivo marljivostjo, z ktero si je dosad v dragih predmetih tojko znanov pridobil. To od njega torja njegov narod, k temu ga spodbuja njegovna prihodnost, kiem se pred njim veselo razvij. Stučel.

V Celji 2. Oktobra 1869.

Aličje novo šolske se v rosnih valjavja.

Letni zidarji se v mestu, kjer in tudi v nekteri vasi poje, zavrjajo na učitelje, ko biše za nove kancelije napravljati ali predelujejo. Marsikateri mestučen, točaji, pa tudi marsikateri kmet se že prav mo valjiti ga to vsehje je le in občudna. Vsašti marsikateri — so znan zate, ker nudi velike dobitke v prodaji živata k. u. k. v svoj devlek učitelj. To imamo vsakje v lepem na znan se ziti, da se gradi velike v marsikaterim serce šol. — Marsikateri študi, do bitak ne, da boje prebujeno vsehli krajih, kjer boje nove gospodke, ali vsehli; — ja čie do boje čie krajje znanstva krajjevali. Marsikateri — poznajočim čie

vek — sočasno v dolgi suhri — si misli, v bližji sodbini drugične pravice imati, kakor ljudem dalje od sodbinskih krajev grejo. Pa ne bo dal! Takšno veselje je gerdo ino nečisto. — Ali po cesarski besedi spodobno novo življenje je sadaj v porodni: če se bo srečno rodilo, se le bo čisto veselje naredilo. — Porod noviga sodbinskiga ino političkiga življenja pa v rednimu spreminjenju starih urad ali kancelij — v nove obzori. — Težak je in porod! Mnogoterih pomoči se bo potrebovalo. — Silno — silno teško opravila ino razne pisarije bojo stari uradniki rli grajskiški eskerbniki ino sodniki v čezdjanju kancelijskih reči — na nove cesarske urde — inati: pa tudi cesarski uradniki se bojo pri čezjananju — od velike skerbni potili. Torej je naša velika dolžnost oboje slika pametno pokersno ino skoz mnogotero odkritoserčno — nesubično razjasnjanje — na vse moč podpreti. Le po takim vzajemnim zaupanju ino podporanju zasoremo sredin porod noviga sodbinskiga, — kakor tudi političkiga življenja pričakovati. Le pomislite enaslo, postavim, kako dalje narazen so bili kmetje marsikateri grajsine raztrošeni, — kako mnogotere in razne dolžnosti, pa tudi pravice so kmetje ene ino tiste grajsine — po stariu kopitu imeli! Poprej ko se bo ta — več stov let stara — znesenjava tako poravnala, da nihčeer prevelike krivice tereti ne bo, se bojo grajskiški, — kakor tudi cesarski uradniki v velikih skerbih — se zlo potili morali; pa tudi Vi, ljubi kmetje! boste se marsikatero stopinjo storili, ker Vas bojo v pomoč pri temu teškima vravananju klicali. — Le lepo sbragajte! Kadar boste politikani, obnašajte se kot pravosvolodni — pametni možje — ne pa, kakor so se, žali Bog! vlnsko leto marsikje nekiteri divjaki vedli. Ravno isto divjanje je krivo, da se ta reč tako dolgo vleče. — Ne nadlegujte uradim s praznim in neumnim pričoovanjem, — in clo ne na tako gerdo — nekeršansko vizo, kakor se vlnsko leto mnogoteri gerdni delali. Gerdo obnašanje Vas le ob ljubezen od strani novih gospok — ino vrh tega še v kako kazovanje spraviti zamore. Na lepo — keršansko vizo boste vse, kar se po pravici — brez poškodovanja svojiga bližniga — zgoditi zamore, — po cesarski besedi zaobihli. Vse se bo zkušama prav izšlo. Torej zamorete slovenski kmetje na lepo vizo terjati, postavim, da se saj poklici na Vas v slovenskimu jeziku pišajo, da veste po kaj k uradim greste: dalje da se v kanceliji vse po slovensko z vami pravo, da veste, kaj da podpisete ali podkrižate; da veste kako da ti ali ona reč stoji. Vse to Vam je v cesarski besedi zagotovljeno. Ni Vam potreba več kot stari v kanceliji stani — ino trepetaje na šepirjivi glavi: „Primi za kralja,“ čakati; — brez da bi bili volite, kaj da se je pislno. Veliko — velikokrat se je, žali Bog! vednalo, — pa se večkrat neveličama zgodilo, da je bilo v nar poglavitnejših rečeh — vse drugade pislno, kakor se je po slovensko govorilo, ter uradniki slovenskiga prv razumili niso; in tako tudi niso v

neničlo prav prestavili zamogli. Koliko krivice, koliko pravd, — koliko žalosti ino terpenja do je iz tega prišlo, vsakdo ve, ki je le nekoliko v slovenskimu jeziku opraviti imel, ino le odkritoserčno povedati če. Glejte Slovenci! Prihodaj se ne more ved kaj takiga zgoditi, ker se po cesarski besedi z Vami vse po slovensko ravnanj mora.

Ali vsak začeteč je tešek; tako je tudi vpeljovanje novih urad, kakor tudi slovenskiga jezika v kancelije — silno teško, ker dosihmal slovenskih sol ni bilo. Torej vaše terjanje, ljubi Slovenci! mora v tej reči nametno biti. Ne smete se sadaj terjati, da bi se vse (že sadaj) v kancelijah po slovensko pisalo; — to še sadaj ni mogoče. Ino samo to zamorete (že sadaj) — po pameti ino po vsi pravici terjati: da se razglasi ino poklici na Vas, kakor tudi zapiski ali protokoli, v katerih Vi govorite, v vašim jeziku pišajo.

Skazuje vsim uradim pametno — ne prikljneno — ali hianavsko pokorsko; razokornite jim — vselej spoštljivo ino odkritoserčno svoje misli; ino prosklevedno Boga, da svojo pomoč k speljovanju tega silno težkiga dela potidi; tako zamorete upati, da se bo novo življenje srečno rodilo, vidama raso ino v Vaso — in Vaših otrok srečo vedno zdravo ostalo. — — — L.

Novo.

Nar imenitniš odredba protobonje (od dan je, da se je tudi Komorna počel. To so začele homie v terinjavu letu — kar so obsedniki spoznali, da ne kaže, ne kaže zastoparjaviti; zato se se na pogodbe, ktere nam se niso znane, vojskovede Haynava podvergli, ki je 27. dne protobonje mesca iz poglavitniga stanisa v Vaso naznanilo na Dunaj poslal, da se je Komorna terinjava podverglu, in da se 1. dne tega mesca se smajo barke po Donavi mimo Komorna brez vsiga nadzora voiti. Tako je tedaj tudi poslednja naša ogerkiga postu premagnana.

Österreichische Zeitung.

erschiet (mit Ausnahme der Sonn- und Feiertage) täglich in Agram und erscheint als Organ der national-liberalen Richtung in den vereinigten Königreichen, die Angelegenheiten der Südslaven betrefl in ihren innern Verhältnissen als auch in ihren Beziehungen zur österreichischen Gesamtmonarchie und zum Ausland. Der Grundsatz, welchen dieses Blatt vertritt ist: „Wahrung der Freiheit und Nationalität.“

Die Pränumeration auf das Ob Quartal (October — December) beträgt sammt 12 Pflennern Postverrechnung 24. Ckr. C.M. Man kann bei allen hies. Postkassern oder direct bei der Expedition der österreichischen Zeitung in Agram pränumeriren. Abonnementbriefe mit der Angabe „Zeitungsgeld“, werden nicht fruchtbar an werden.